

צידה לדרך:

עלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

יו"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

צידה לדרך | פרשת שלח

גיליון מס' 191 התשפ"ד

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, העומדים בין בים ובין ביבשה, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה. השתא בעגלא ובזמן קריב. ונאמר אמן

בדרך הפרשה

עוד יש לדקדק בלשון הכתוב, אם ענשם היה שעל כל יום הם היו שנה במדבר, היה צריך לומר: 'שנה ליום שנה ליום!'

וביותר קשה, הרי מדה טובה מרבה ממדת פרענות, ואיך נענשו במדת פרענות שכזו - "יום לשנה יום לשנה", שבגלל ארבעים יום שבהם תרו את ארץ ישראל, עם ישראל יהיו בגלות במדבר במשך ארבעים שנה?

אומר רבי איצ'לה מוילוז'ין זצ"ל: ענשם של דור המרגלים היה, שכלם מתו במדבר ולא נכנסו לארץ ישראל - "במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקדיכם לכל מספרכם מבן עשרים שנה ומעלה" (פסוק כט). אם היו

ארבעים שנות הגלות במדבר - חסד ה' במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה יום לשנה תשאנו את עונתיכם ארבעים שנה וידעתם את תנואתי (יד, לד)

יש להקשות על כפל הלשון. הרי כבר נאמר לפני כן שהם תרו את הארץ ארבעים יום - "וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום", ומדוע חזר על כך - "אשר תרתם את הארץ ארבעים יום"? ולאחר שהודיעם כי "ובניכם יהיו רעים במדבר ארבעים שנה", מדוע היה צריך לשוב ולומר "יום לשנה יום לשנה תשאנו את עונתיכם ארבעים שנה"?

המַרְבֵּה לְהַתְפַּלֵּל לַה' שְׂיוֹשִׁיעוּ - כָּבֵר נוֹשֵׁעַ

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נוֹן יְהוֹשִׁעַ (יג, טז)

בְּאֵר רַבִּי בֶּן צִיּוֹן סִנְהַ בְּשֵׁם הָאֲדָמוֹ"ר רַבִּי חֲנוּכָה הָעֲנִיָּה מֵאֲלֶפְסִנְדֵּר: מֹשֶׁה רַבְּנוּ רָאָה אֲבֵרָה אֶחָד שֶׁמְרַבֵּה לְהַתְפַּלֵּל לַקָּב"ה שְׂיוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ וְאוֹמֵר: 'רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם הוֹשִׁיעַ, הוֹשִׁיעַ'. אָמַר מֹשֶׁה רַבְּנוּ: אִם הָאֲבֵרָה הַזֶּה מִתְפַּלֵּל כָּל כֶּה הַרְבֵּה שֶׁהַקָּב"ה יוֹשִׁיעוּ, כִּנְרָאָה קוֹרְאִים לוֹ "יְהוֹשִׁעַ", כִּי מִי שֶׁכָּל הַזְּמַן מִתְפַּלֵּל לַקָּב"ה שְׂיוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ, הוּא כָּבֵר נוֹשֵׁעַ.

זֶהוּ בְּאוֹר הַפְּסוּק: "וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נוֹן יְהוֹשִׁעַ" - כִּי הַקָּב"ה כָּבֵר הוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ.
(רַבִּי שְׁלֵמָה לְוֹנְשֵׁטֵיין שְׁלִיט"א - נֵאָה דוֹרֵשׁ כַּרְךְ חֲדָשׁ בַּמְדַּבֵּר)

"וְהִתְחַזְּקוּתְם" - בְּעִבּוּדַת ה', וְלִקְחוּתְם מוֹסֵר "מִפְּרֵי הָאָרֶץ"

וְהִתְחַזְּקוּתְם וְלִקְחוּתְם מִפְּרֵי הָאָרֶץ (יג, כ)

אֲפֹשֶׁר לְפָרֵשׁ עַל דֶּרֶךְ דְּרוֹשׁ, כִּי בְּמַלִּים אֵלוּ לְמַד מֹשֶׁה רַבְּנוּ אֵת עִם יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת יְסוּד חָשׁוּב בְּעִבּוּדַת ה':

לְעֵתִים נוֹפֵל עַל הָאָדָם רַפְיוֹן גָּדוֹל, הוּא מֵאֲבֵד אֵת הַחֹשֶׁק וְהַמוֹטִיבְצִיָּה בְּעִבּוּדַת ה'. מֵצֵב זֶה הוּא פְּרִי יִגִּיעַתוֹ שֶׁל הַשָּׁטָן, אֲשֶׁר זוֹרֵעַ בְּאָדָם יְאוּשׁ וְאוֹמֵר לוֹ: חֲבַל עַל כָּל הַמְּאָמֵן וְהַהִשְׁקָעָה שְׁלָהּ, בִּיּוֹ כֹה וְכֹה אֵין לָהּ סְכוּי... אוֹמֵר מֹשֶׁה רַבְּנוּ: הַתְּבוֹנְנוּ וְרֵאוּ כִּיצַד צוֹמַח הָעֵץ.

מֵתִים שְׂשִׁים רַבּוֹא נֶפֶשׁ בְּתוֹךְ אַרְבָּעִים יוֹם, הָרִי מִדֵּי יוֹם הָיוּ מֵתִים עֲשָׂרוֹת אֲלֵפֵי אִישׁ! עִם יִשְׂרָאֵל הָיוּ טְרוּדִים בְּכָל יוֹם בְּעֲשָׂרוֹת אֲלֵפֵי הַלְוִיּוֹת, וְלֹא הָיָה זְמַן לְקַבְּרָם! עַל כֵּן הַקָּב"ה, בְּרַחֲמָיו הַמְרַבִּים, גָּזַר עֲלֵיהֶם שֶׁיִּהְיוּ בְּמִדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְיִזְכּוּ לְעֲנִי כְבוֹד שֶׁיִּגְנוּ עֲלֵיהֶם וְיַעֲשׂוּ אֵת כָּל צְרִכֵיהֶם וְכֹזֵב לְמֹן מִן הַשָּׁמַיִם לְהַשְׁבִּיעֵם, וּמִדֵּי שָׁנָה, בְּיוֹם תִּשְׁעָה בָּאָב, יָמוּתוּ מִתּוֹךְ עִם יִשְׂרָאֵל כַּמּוֹת מִסְּמֵת, אֲךֶּ כָּל הַשָּׂאָר יִמְשִׁיכוּ לַחַיּוֹת עַד לְתִשְׁעָה בָּאָב בְּשָׁנָה הַבָּאָה, שְׂאֵז יָמוּתוּ כַּמּוֹת נוֹסֶפֶת שֶׁל אֲנָשִׁים מִקְרֵב יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שֶׁבְּכָה שְׁמִיתָתָם שֶׁל דוֹר הַמִּדְבָּר הִתְפָּרְסָה עַל פְּנֵי אַרְבָּעִים שָׁנָה, הַקָּב"ה הִקְלֵל עַל עֲנָשׁוֹ. בְּיִנְתֵּם גַּם הִיָּתָה אֲצֵלָם יְלוּדָהּ, וְכֶה גָדֵל מִסְפֵּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר זָכוּ לְהַכְנִס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וּמַעַתָּה מִדְּקָדֵק לְשׁוֹן הַפְּסוּק כַּפְּתוֹר וּפְרָח: "בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּרְתֵּם אֵת הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם" - אִם כֵּן הִייתֶם אֲמוּרִים לְהַעֲנִשׁ שֶׁכֻּלְכֶם תָּמוּתוּ בְּמַהֲלָה אַרְבָּעִים יוֹם. אֲךֶּ כִּיּוֹן שֶׁזֶהוּ עֲנֵשׁ קָשָׁה שֶׁלֹּא הִייתֶם עוֹמְדִים בּוֹ, עַל כֵּן הַקָּב"ה בְּרַחֲמָיו קָבַע לָכֶם כִּי "יוֹם לְשָׁנָה יוֹם לְשָׁנָה" - רַק יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה, בְּתִשְׁעָה בָּאָב, יָמוּתוּ חֲלָק מִסִּים מִכֶּם. וְעַל פְּנֵי כַּמָּה שָׁנָה יִתְפָּרַס הָעֲנֵשׁ? "תִּשְׂאוּ אֵת עֲוֹנוֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה" - הָעֲנֵשׁ יִתְפָּרַס עַל פְּנֵי אַרְבָּעִים שָׁנָה, וּבְמַהֲלָה הַשָּׁנִים הִלְלוּ תוֹכְלוּ לְהַתְרַבּוֹת מִחֲדָשׁ.

(רַבִּי אֲרִיָּה יוֹדֵלְבֵיץ' שְׁלִיט"א - נֵאָה דוֹרֵשׁ כַּרְךְ חֲדָשׁ בַּמְדַּבֵּר)

האיצור הרע מנסה לרפות את ידיו של האדם: אתה באדמה, אתה רקוב, לא יצא ממך שום דבר...
 אומר משה רבנו: "והתחזקתם" – עליכם להתגבר על האיצור הרע ולהתחזק בעבודת ה'. וממי תלמדו מוסר, ממי תקחו דגמא? – "מפרי הארץ". תראו את תהליך הזריעה והנטיעה. מי שעובד את אדמתו בקריצות ובהתמדה, לבסוף זוכה להנות מפרי עמלו.
 וכה אמר החכם מכל אדם: "נוצר תאנה – יאכל פריה" (משלי כו, יח).
 (רבי אהרן טויסיג שליט"א – נאה דורש כרך חדש במדבר)

האיצור זורע גרעין באדמה. הגרעין נרקב באדמה. האיצור משקה את האדמה, עודר, מדשן את הקרקע. כעבור תקופה הוא רואה נצנים ראשונים בוקעים מן האדמה. הנטיעה צומחת ועולה, עד שנעשית לעץ מלבלב המניב פרות עסיסים.
 בתחלת הדרך, כאשר הגרעין נרקב באדמה, יכול היה האדם להתאונן: רבוננו של עולם, לא חבל על כל המאמץ שלי? מה יצא מהגרעין הזה?
 ומה התשובה? לא ולא! ודאי שהמאמץ מועיל! אם האיצור היה מתרפה ומזניח את עבודת האדמה, הגרעין לא היה מצמיח את העץ.

בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה

הבא, זה מה שיפיס אותם לעת כזאת?
 זאת ועוד, פרשת נסכים התחילה לנהג רק עם הכניסה לארץ, ככתוב: "כי תבאו אל ארץ מושבתיכם אשר אני נתן לכם", והם הרי לא יכנסו לארץ ולא יזכו לזה! נמצא שאתה סתם זורה להם מלח על הפצעים!
 אומר רבי משה שמואל: זה הכח של תורה! אדם שהוא שכיב מרע, נוטה למוות – תן לו כעת ללמד גמרא והוא ישכח מהכל! כי "פקודי ה' ישרים משמחי לב". אם רצונך לנחם מישהו – דבר אתו בלמוד! אם רוצים לנחם את בני ישראל – מדברים אתם על נסכים, על אף שהם לא יזכו לקום מצוה זו, אבל זה יכניס אותם לעולם אחר. בבת אחת הם יתנתקו מעולם הצרות המקיף אותם, ויכנסו לעולם של מתיקות.
 הוא הוסיף וספר, שהרב **מבריסק** זצ"ל שעה פעם עם **רבי שמעון שקאפ** זצ"ל בהבראה. רבי שמעון אמר שטיקל תורה וכל הבחורים שעמדו סביבו ראו את האשר שהיה שפוח על פניו. אמר הגרי"ו: את עצם הוארט שרבי שמעון אמר יכול כל בחור ישיבה למדן לומר, אבל תראו איה רבי שמעון אמר אותו! באיזו מתיקות! ממש "דבש וחלב תחת לשונך".
 חז"ל דורשים את הפסוק (שיר השירים ב, ד): "הביאני

פחה של תורה
כי תבאו אל ארץ מושבתיכם... והקריב המקריב קרבנו לה' מנחה סלת עשורין בלול ברבעית החיזן שמו: ויני לנסה רביעית החיזן (טו, ב-ה)
 ישנו וארט נפלא שאני נוהג לחזר עליו בהתפעלות מיחדת כל שנה, ואני מרגיש שלא שיה לעבר את פרשת שלח בלי לחזר עליו.
 את הוארט אמר **רבי משה שמואל שפירא** זצ"ל בשבת שבע ברכות של בתו של ראש הישיבה ברחובות, **רבי חיים זליבנסקי** זצ"ל. מצד אחד השמחה הייתה גדולה, ומצד שני ראש הישיבה היה כבר על ערש דוי, ולכלם היה ברור שהזמן הזה הוא ממש הזמן האחרון לחייו.
 הגאון רבי משה שמואל, נעמד לדבר ואמר: חז"ל אומרים שלאחר שבני ישראל שמעו שבצקבות חטא המרגלים: "במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקדיכם" ואף אחד מהם לא יבוא אל הארץ, אלא "במדבר הזה יתמו ושם ימתו" – אמר הקב"ה למשה שצריה לנחם, לפייס, אותם. לכן נתן להם את פרשת נסכים.
 יש להבין: וכי זה מה שיש להם לבני ישראל עכשיו בראש, פרשת נסכים? הם שומעים שכלם עומדים למוות במדבר, ולדעה אחת אף איז להם חלק לעולם

רבי נחום פריצקי זצ"ל

לו אוצרותיו של יוסף. היה לו גם עשר רוחני, הוא היה מנושאי הארון. למרות הכל הוא התגלגל עמק עמק לתוך האדמה. מדות! מדות! לא שיה לעבר את הפרשיות האלו בלי לצעק (משלי ד, ג): "החזק במוסר אל תרף נצרה פי היא חיה" (רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א)

אל בית הי"ן על התורה. אמר רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל יסוד גדול: לא כתוב שיה שבא אל בית הי"ן גם שתה ממנו. כתוב שעצם הכניסה אל בית הי"ן כבר גורמת לשכרות. הישיבה הקדושה היא "בית הי"ן". כשרואים את הפרען, את האורה, את עמל התורה, את המתיקות - כבר נהיים שכורים. מספרים שהיה אברה מתמיד גדול, שרבי נחום פריצקי זצ"ל חש שאין לו מצב רוח. הוא התענן אצל זה שישב לידו אם ידוע לו עליו משהו, והלה השיב שצרות רבות פקדו אותו והן מורידות אותו לשאל. אמר לו רבי נחום: "לא יכול להיות! אם כתוב 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' זה לא תלוי בכלום! צרות לא יכולות להכריעו! מי שעמל בתורה ומתמיד בלמודו, ימשיך להיות שמח ויהי מה. הכתוב אומר: 'לולי תורתך שעשעי או אבדתי בעניי', אבל אם 'תורתך שעשועי' - לא שיה לאבד את מצב הרוח!" הוסיף רבי נחום ואמר: תנאי אחד כן יש, והוא: ישרות! פקודי ה' משמחי לב, בתנאי שהם 'ישרים'. ככתוב: "ולישרי לב שמחה". ישרות הפונה מדות! נתבונן בקרח. הוא אמור היה להיות מהאנשים המאשרים ביותר בעולם. היה לו עשר גשמי, התגלו

בדרך רבותנו

והוא השיב לה: "והלא מחיב אני במצות כבוד הורים". "ומדוע לא באת עד היום בכל יום?" המשיכה להקשות. והבן השיב: "משום שחבל היה לי על העינים שלי... ואם תשאלי מה השתנה בי, אומר לה שהתחלתי לסבל מקטרקט, והוא משמש לי כעין כסוי על העינים. ומאחר שאינני רואה טוב, הנני מסגל כעת להלה ברחובה של עיר!..." עד כדי כך נשמר רבי מיכל יהודה מהליכה בת חמש דקות בתוך רחובות העיר בני ברק! כאשר הודמנה לי שעת כשר, שאלתי את הרב אודות אמתותו של ספור זה. הרב אמר שאיננו זוכר, אך יתכן

חמר חובת שמירת העינים
ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (טו, טז)
ענין שמירת העינים, הוא ענין שדורש חזק תמיד. עלינו להתבונן כיצד התניחסו גדולי ישראל בזהירות ובחמרה לגביו, על מנת להחזיר בנו את חובת השמירה. **רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל**, גר במרחק של חמש דקות הליכה מאמו הקשישה. בכל שבוע היה הבן מגיע לבקר את אמו, ובאחד הימים החל פתאום לבוא בכל יום לבקרה. תמקה האם ושאלה אותו: "מדוע שנית ממנהגה הקבוע?"

הרב גד'ל אייזנר זצ"ל

בשלב זה נגש אל הרב תלמידו ושאל: "האם הרב יענה
לה כל חמש דקות?"
והרב השיב: "ומנין לך שמדבר באותה אשה?..."
(מתוך האור רבי שלמה לוונשטיין)

שזה נכון. והוסיף: "בכל אפן, הנני זוכר בברור שבנתוח
להסרת קטרקט גרמו לי נזק עצום".

"הנזק", הוסיף הרב לבאר לי, "הוא שפתאום התחלתי
לראות כל כך טוב ברחוב. מחיב הייתי לעשות את
הנתוח, משום שטשטוש הראיה גרם לכך שלא זהיתי
אנשים שברכו אותי לשלום, והיה בכך חשש פגיעה
בהם".

באותו ענין מספר על הרב גד'ל אייזנר, ששמש כמשגיח
בישיבת "חדושי הרי"ם" בתל אביב. ופעם אחת עמד
עם תלמידו בתחנה לכוון תל אביב, והנה נגשה אליו
אשה אחת ושאלה: "סליחה, אדני, מה השעה?"
הרב הוציא את שעונו מן הכיס והשיב לה שהשעה
היא עשר בבקר.

כעבור דקות אחדות נגשה שוב האשה ושאלה: "סליחה,
אדני, מה השעה?"

שוב הוציא הרב את שעונו מן הכיס, התבונן בו והשיב:
"השעה עשר וחמש דקות".

מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il

**רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ושלח אליכם!**

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-ן: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ר 95-659-804-5
התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדירים פלוס" ברחבי הארץ